

IZVJEŠTAJ O SPROVEDENOJ JAVNOJ RASPRAVI

Nacrt zakona o privremenim mjerama za ograničavanje cijena proizvoda od posebnog značaja za život i zdravlje ljudi

(naziv nacrtu zakona, odnosno strategije koji je bio predmet javne rasprave)

Vrijeme trajanja javne rasprave: 20 dana od dana objavljivanja javnog poziva (18.02.2022. – 10.03.2022. godine)

Način sprovođenja javne rasprave:

- Dostavljanjem primjedbi, predloga i sugestija na Nacrt zakona o privremenim mjerama za ograničavanje cijena proizvoda od posebnog značaja za život i zdravlje ljudi u pisanoj formi na adresu: Rimski trg, broj 46, 81000 Podgorica ili na e-mail: dragan.vukcevic@mek.gov.me, tokom cijelog trajanja javne rasprave.

Ovlašćeni predstavnici ministarstva koji su učestvovali u javnoj raspravi:

- Jasna Vujović, v.d. generalne direktorice Direktorata za unutrašnje tržište i konkurenciju;
- Dragan Vukčević, načelnik Direkcije za zaštitu konkurencije, unutrašnju trgovinu i infrastrukturu kvaliteta.

Podaci o broju i strukturi učesnika u javnoj raspravi:

- Za javnu raspravu o Nacrtu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o o privremenim mjerama za ograničavanje cijena proizvoda od posebnog značaja za život i zdravlje ljudi interesovanje je iskazala Unija poslodavaca Crne Gore.

Rezime dostavljenih primjedbi, predloga i sugestija, sa navedenim razlozima njihovog prihvatanja, odnosno neprihvatanja:

Primjedba/predlog/sugestija 1

Opštepoznata karakteristika crnogorske ekonomije je da je visoko uvozno zavisna, što je i jedan od njenih ključnih problema. Globalna kretanja i ukupna povećana potražnja (uz očekivane mjere drugih zemalja kao što je npr.zabrana izvoza određenih proizvoda) će dodatno akcentovati taj nedostatak, posebno kada se radi o energentima i osnovnim životnim namirnicama. Zato će biti veliki izazov prije svega obezbijediti potrebne količine tih proizvoda, pri čemu je nabavne cijene teško projektivati. Zato, pored upitnog (iako u nekim situacijama neophodnog) miješanja države u tokove tržišta, mjerama ograničavanja cijena treba pristupiti vrlo studiozno, sa analizom svih pozitivnih i negativnih efekata takvih mjera.

Osvrt:

U ovom slučaju se ne radi o konkretnoj primjedbi, predlogu ili sugestiji vezanoj za tekst Nacrta zakona, već o stavu na koji način treba pristupiti mjerama ograničavanja cijena, te o potrebi analize efekata takvih mjera.

U svakom slučaju, predlagač Zakona je vrlo studiozno prišao ovom problemu i analizirao uporednu praksu zemalja iz okruženju i EU, koje upravo u ovim situacijama koriste slične zakonske mehanizme za privremeno ograničenje cijena osnovnih životnih namirnica, koje

zavisna, posebno kad su u pitanju energenti i prehrambeni proizvodi, te je samim tim inflacija uvoznog karaktera, predstavlja razlog više da se stvori zakonski osnov kojim se u izuzetnim (a ne redovnim) situacijama mogla iskoristiti mogućnost ograničenja cijena u cilju zaštite životnog standarda građana.

Primjedba/predlog/sugestija 2

Iako razumijemo da donošenje ovog Zakona predstavlja stvaranje pravnog osnova za donošenje podzakonskih akata i konkretnih mjera za regulaciju tržišta kada to određeni događaji i situacije zahtijevaju, mišljenja smo da se navedeno možda ispravnije i jednostavnije moglo postići adekvatnim izmjenama Zakona o unutrašnjoj trgovini.

Primjedba/predlog/sugestija 2 nije prihvaćena.

Iako je izmjena Zakona o unutrašnjoj trgovini razmatrana kao jedna od mogućih opcija, preovladao je stav da je značaj materije koja je predmet uređenja nacrtu ovog zakona takav da zahtijeva da ista bude razrađena posebnim propisom. To je slučaj u pojedinim zemljama Evropske unije, npr. u Hrvatskoj, a značajno je ukazati da je to je nekada bio slučaj i sa Zakonom o društvenoj kontroli cijena.

Dodatno, izmjene Zakona o unutrašnjoj trgovini su, po programa rada Vlade predviđene za II kvartal 2022. godine i planirane su sa ciljem unapređenja i pojašnjenja određenih normi za čije usaglašavanje je potrebno dodatno vrijeme i šire konsultacije. Ovdje se ipak radi o hitnoj mjeri, koju je zbog najnovije krize izazvane ratom u Ukrajini, bilo neophodno riješiti na najefikasniji način, a to je upravo izradom posebnog Zakona.

Primjedba/predlog/sugestija 3

Sam Nacrt zakona ne daje naznake koje su to situacije kada se "privremene" mjere mogu uvoditi, koje bi mjere mogle biti uvedene, u kom obimu i na koji period, kao ni okvir proizvoda na koji se one mogu odnositi. Sve je dato kao apsolutno diskreciono pravo Vlade CG.

Primjedba/predlog/sugestija 3 je nije prihvaćena.

Situacije kada se privremene mjere mogu uvoditi odnose se na 1. poremećaje na tržištu i 2. povećanja cijena proizvoda od posebnog značaja za život i zdravlje ljudi. Mjere koje mogu biti uvedene su ograničavanje cijena proizvoda, u obimu i periodu potrebnom da se spriječe odnosno dok traju okolnosti koje su izazvale poremećaj na tržištu i povećanje cijena proizvoda od posebnog značaja za život i zdravlje ljudi. Ovo iz razloga što je nemoguće ex ante utvrditi trajanje poremećaja jer su situacije u kojima se primjenjuje zakon, upravo one čija je ključna karakteristika – neizvjesnost.

Mjere će se preispitivati periodično, a najmanje jednom u tri mjeseca, i u slučaju da Vlada Crne Gore ocijeni da ne postoji potreba za daljim sprovođenjem donijetih privremenih mjera, iste će biti ukinute.

Kada je u pitanju okvir proizvoda na koji se mjere mogu odnositi, stav predlagača je da ne postoji potreba za njihovim bližim utvrđivanjem samim zakonom, već će se ti proizvodi utvrđivati zavisno od same situacije na tržištu. Pri tome, nesporno je da oni moraju biti iz grupe proizvoda koji su neophodni odnosno od posebnog značaja za život i zdravlje ljudi.

Primjedba/predlog/sugestija 4

Nacrt ne sadrži normu kojom bi bilo precizirana obaveza donošenja podzakonskog akta (pa samim tim ni njegovu vrstu - da li je to akt Vlade ili Ministarstva), kojom bi se navedena pitanja

regulisala. Postavlja se i pitanje da li sva navedena pitanja mogu biti predmet podzakonskih akata, pa zato smatramo da u tom dijelu postoji prostora za značajno unadrijeđenje zakonskog teksta.

Primjedba/predlog/sugestija 4 nije prihvaćena.

Članom 5 stav 3 Nacrta zakona dat je osnov za izradu podzakonskog akta od strane Vlade Crne, pri čemu je predmet uređenja Zakona o državnoj upravi i Uredbe o Vladi Crne Gore koje (podzakonske) akte Vlada može donositi. Zbog različitih situacija u kojima može doći do poremećaja na tržištu i povećanja cijena proizvoda od posebnog značaja za život i zdravlje ljudi i njihove nepredvidivosti odnosno otežane predvidivosti, sasvim je opravdano i zakonito da se podzakonskim aktom uredi pitanje konkretnih mjera i proizvoda na koje će se te mjere odnositi.

Međutim, cijenići datu sugestiju, u Predlogu zakona je precizirano da će Vlada donijeti podzakonski akt na predlog ministarstva nadležnog za poslove trgovine.

Primjedba/predlog/sugestija 5

Mišljenja smo da bi se za postizanje navedenog cilja (određivanje privremenih mjera za ograničavanje cijena proizvoda od posebnog značaja za život i zdravlje ljudi) morala razmotriti i mogućnost uvođenja (privremeno) nulte stope oporezivanja za neke vrste osnovnih životnih namirnica. Vjerujemo da bi ovo bilo adekvatnije i prihvatljivije rješenje za privredu, a imalo bi dobar efekat na potrošače, tj. građane.

Osvrt:

Poreska politika je predmet uređenja poreskih propisa. Izmjene poreskih stopa za pojedine vrste osnovnih životnih namirnica su predmet razmatranja, upravo iz razloga što predlagač propisa smatra da iste mogu biti komplementarna mjera ovom Nacrtu zakona i da će u sinergiji dati najbolje rezultate za građane i privredu. Prema raspoloživim informacijama, Ministarstvo finansija i socijalnog staranja će predložiti Vladi smanjenje stope poreza na dodatu vrijednosti za 7% na 0% za brašno i ulje.

Primjedba/predlog/sugestija 6

Takođe, na osnovu uporedne prakse i analizom efekata sličnih mjera koje su npr. zemlje u okruženju preduzele u pogledu ograničavanja cijena određenih namirnica, može se zaključiti da nijesu donijele očekivane rezultate. Ankete sprovedene kod građana ukazuju da nijesu osjetili neko značajno sniženje cijena, dok privrednici iz reda preduzetnika, mikro i malih preduzeća ukazuju da je njihovo poslovanje dodatno bilo ugroženo od strane velikih trgovinskih lanaca koji nabavku vrše po povoljnijim uslovima zbog količina koje nabavljaju. Pored toga, iskustvo iz uporedne prakse ukazuje da su proizvođači (konkretno osnovnih životnih namirnica) ovakvim mjerama dovedeni u nepovoljniji položaj zbog rasta pratećih troškova - inputa proizvodnje, odnosno cijena pratećih (neophodnih) proizvoda i usluga.

Osvrt:

Iako se ne radi o konkretnoj primjedbi, predlogu ili sugestiji vezanoj za tekst Nacrta zakona, prilikom izrade ovog zakonskog rješenja pažljivo su sagledani efekti sličnih zakonskih rješenja u zemljama koji su imale odnosno preduzimale slične mjere. Uporedna praksa

životnog standarda građana. Prilikom kreiranja mjera treba pažljivo odmjeriti nivo maksimalne cijene i trajanje mjere, uvažavajući nabavne cijene proizvoda, inpute od trgovaca i proizvođača i dalje fluktuacije na tržištu. Zbog toga će Ministarstvo ekonomskog razvoja nastaviti da prati kretanje maloprodajnih cijena i marži na mjesečnom nivou i na taj način imati kvalitetan osnov za predlaganje ovih mjera Vladi.

Mjesto i datum sačinjavanja izvještaja: Podgorica, 14.03.2022. godine.

Naziv organizacione jedinice ministarstva koja je odgovorna za pripremu nacrtu zakona, odnosno strategije: Direktorat za unutrašnje tržište i konkurenciju

Jasna Vujović
v.d. generalne direktorice

